

Κυριάκος Αθανασιάδης: συνέντευξη στην Μαρία Τσακίρη

July 31, 2020

Συγγραφέας του μυθιστορήματος «Το κόκκινο μαντίλι» – Εκδόσεις «Ψυχογιός»

Ένα βιβλίο από το οποίο ο αναγνώστης μπορεί να μην εισπράξει μηνύματα αλλά ίσως να διακρίνει στις σελίδες του παραδείγματα ζωής είναι το νέο μυθιστόρημα του **Κυριάκου Αθανασιάδη**. Όπως το παράδειγμα που μας δίνει ο ήρωάς του ο Καλλίνικος, για το πώς μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι. Αφήνοντας πίσω το σπίτι με την κακιά μητριά, βρέθηκε «μπακαλόγατος» στη δούλεψη δυο θεόρατων αδερφών με χρυσή καρδιά. Τον αγάπησαν τόσο, που από παιδί για όλες τις δουλειές τον έκαναν γιό τους. Από τη συνέντευξη με τον **Κυριάκο Αθανασιάδη** για το **Vivlio-life** εκτός από την αγάπη για τα ζώα του πρωταγωνιστή του, κρατώ την ιδιαίτερη αλλά συγχρόνως και τόσο απλή έννοια τού τι είναι ευτυχία: «...*Ευτυχία είναι η παρουσία. Και ίσως η σκέψη πως θα είσαι και αύριο εδώ, και θα σηκωθείς να πεις καφέ. Και δεν θα τον πεις μόνος. Αυτός ο «άλλος» που πίνει καφέ δίπλα σου είναι η ευτυχία*».

Μια σκληρόκαρδη μητριά είναι η αιτία που ο ήρωάς σας ο Καλλίνικος θα αναγκαστεί να φύγει από το σπίτι του. Ποιο είναι το γεγονός που θα τον κάνει να κλείσει για πάντα την πόρτα πίσω του;

Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι ήταν η απόφαση της μητριάς του Καλλίνικου να πουλήσει την αγελάδα του στους χασάπηδες της περιοχής – σε αντίθεση με τώρα, το κρέας δεν περίσσευε εκείνη την εποχή. Βέβαια, οι λόγοι ήταν πολύ περισσότεροι. Κυρίως ήταν η κατάρρευση του πατέρα του. Όμως, ναι, η αγελάδα και η μοίρα της ήταν αυτό το σημαδιακό γεγονός που λέτε.

Δώσατε ρόλους σ' αυτό το μυθιστόρημα σ' ένα σκυλί, τη μαλλιαρή Σπίθα, και μία μισότυφλη αγελάδα που αν και καφετιά ο ήρωάς σας τη φωνάζει... Μαύρη, και ήδη σ' εμάς τους αναγνώστες που αγαπούμε τα ζώα δίνετε ακόμη ένα κίνητρο να διαβάσουμε το βιβλίο σας. Πώς μπήκαν στη ζωή του Καλλίνικου;
Τα ζώα είναι «από πάντα» μαζί μας, και ειδικά εκείνο τον καιρό -αρχές του 20ού αιώνα- έπαιζαν κεντρικό ρόλο στη ζωή σχεδόν όλων των ανθρώπων της επαρχίας. Μπορεί να μην υπήρχε η τόσο έντονη συναισθηματική σχέση που έχουμε πλέον αναπτύξει με τα σκυλιά και τις γάτες μας, καθώς πλέον δεν ζουν στην αυλή αλλά στον ίδιο χώρο με εμάς, όμως ανέκαθεν τα αγαπούσαμε και εκτιμούσαμε τη συνεισφορά τους στο «κοινό καλό». Ο Καλλίνικος είναι φιλόζωος με έναν πολύ «παλιό» και, θα λέγαμε, αγνό τρόπο: θεωρεί τα ζώα του ισότιμά του, και είναι τρομερά υπεύθυνος απέναντί τους.

Δώσατε και ένα ουσιαστικό ρόλο σε μία νεράιδα! Μιλήστε μας, λοιπόν, για την Ξωθιά «που κάθεται πάνω στην κουπαστή, με το ξεφτισμένο της μακρύ φουστάνι ν' απλώνεται δεξιά και αριστερά της...»

Είναι πολύ αγαπημένη μου ηρωίδα του βιβλίου, κι ας μην εμφανίζεται συχνά στις σελίδες του. Κατά κάποιον τρόπο, όμως, είναι πανταχού παρούσα – και ο Καλλίνικος το ξέρει αυτό· όπως το ξέρουμε και εμείς οι αναγνώστες. Είναι ωραίες οι νεράιδες. Ακόμη κι αν δεν φορούν αραχνούφαντα φορέματα, ακόμη κι αν δεν είναι λεπτεπίλεπτες και όμορφες σαν ξωτικά. Η Ξωθιά είναι άγαρμπη, ντυμένη κουρέλια, δεν έχει κάποια ξεχωριστή ομορφιά, και διαρκώς καπνίζει. Αλλά την αγαπώ πολύ. Έπειτα, είναι αυτή που θα χαρίσει στον Καλλίνικο και ένα βιβλίο – αυτό που θα κουβαλά πάντα μαζί του, κι ας μην ξέρει να το διαβάσει.

Γιατί πετάρριζε η καρδιά του Καλλίνικου όταν έβλεπε την Ξωθιά;

Βέβαια, κανονικά έπρεπε να κάνει κάτι παραπάνω από το να πετάρριζε – έπρεπε να την τρέμει. Γιατί η παρουσία

της σημαίνει πως θα αναγκαστεί να ρίξει ακόμη ένα βλέμμα στο μέλλον του, και αυτό το μέλλον κρύβει μεγάλα κακά, και δυσκολίες, και εμπόδια, και ασφαλώς θανάτους. Όμως φανερώνει και μια μικρή άκρη, μιαν ούγια από την ευτυχία του μέλλοντος: από τη δυνατότητα της χαράς. Γι' αυτό πετάριζε η καρδιά του.

Η παρουσία της και η παρέμβαση στη ζωή του ήρωά σας δείχνει να είναι διακριτική. Αν και αποτελεί μια ιδιαίτερη προσωπικότητα, με τη γραφή σας μας κάνετε να αγαπήσουμε την Ξωθιά. Πόσο εύκολο είναι να περάσει ο συγγραφέας μια μεταφυσική παρουσία στον αναγνώστη;

Όλα τα μυθιστορηματικά πρόσωπα είναι κατ' ουσίαν «μεταφυσικά». Δεν ξέρω πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να τις αποδεχτούμε, αλλά οι λογής «νεράιδες» έχουν την ίδια βαρύτητα με τους υπόλοιπους ήρωες.

Είπατε σε μία συνέντευξή σας για την νεράιδα: «Όλοι μας έχουμε από μία κι αν προσπαθήσουμε να θυμηθούμε το πρόσωπό της, είναι σίγουρο πως θα τα καταφέρουμε». Τι μπορούμε να κάνουμε άραγε όσοι δεν την έχουμε αντιληφθεί, ακόμη. Τι μας συμβουλεύετε εσείς ως συγγραφέας αλλά και ο Καλλίνικος;

Νομίζω, να μένουμε όσο περισσότερο χρόνο μπορούμε μαζί της. Να την αφουγκραζόμαστε. Ή να ξαπλώνουμε δίπλα της χωρίς να κάνουμε τίποτε, συντονίζοντας τις αναπνοές μας. Οι νεράιδες μας είμαστε εμείς.

Δuo θεόρατοι μπακάληδες θα τον πάρουν στη δούλεψή τους και θα του προσφέρουν απλόχερα την αγάπη τους. Ο Βάρσος και ο Φερδινάνδος θα σταθούν δίπλα του, σαν πραγματικοί γονείς. Μιλήστε μας γι' αυτή τη σχέση.

Είναι αυτή που με συγκινεί πιο πολύ από όλες τις άλλες. Οι δύο μπακάληδες, που είναι δίδυμα αδέρφια, ζουν μαζί και δουλεύουν μαζί από πολύ μικρά παιδιά. Δεν έχουν άλλη οικογένεια, και φυσικά δεν είναι παντρεμένοι – πόσο μάλλον να έχουν παιδί. Οπότε ο Καλλίνικος γίνεται κάτι πολύ περισσότερο από «μπακαλόγατος» στο μαγαζί τους, κάτι πολύ περισσότερο από το παιδί για όλες τις δουλειές. Γίνεται φίλος τους, και τελικά γιος τους. Είναι δύο πολύ καλοί άνθρωποι, με χρυσή καρδιά. Και είναι και ήρωες, γιατί αυτό το πράγμα -να έχεις χρυσή καρδιά, και ειδικά όταν βιώνεις πολλές αντιξοότητες ο ίδιος- δεν ήταν ποτέ εύκολο.

«Κι αν δεν κατάφερε ποτέ του να μάθει γράμματα, τουλάχιστον θα ερωτευτεί», γράφετε για τον πρωταγωνιστή σας. Μιλήστε μας για τον έρωτά του με τη Λέλα.

Με τη Λέλα του ο Καλλίνικος είναι μαζί από παιδιά. Η πόλη ήταν μικρή, η γειτονιά ακόμη μικρότερη, οι πελάτες του μπακαλικού μετρημένοι στα δάχτυλα — και η Λέλα μια σκέτη ομορφιά. Οι δυο τους έζησαν όλα τα στάδια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας τους μαζί, και ήταν κάτι παραπάνω από δεδομένο ότι κάποτε θα κατέληγαν ζευγάρι. Αν βέβαια ξεπερνούσαν κάποια κοινωνικού τύπου εμπόδια. Και θα έμεναν και μαζί για πάντα, μέχρι τα γηρατειά τους – αν βέβαια ξεπερνούσαν κάποια άλλου τύπου εμπόδια...

Δώστε μας μια συγγραφική εικόνα καθημερινότητας εκεί ψηλά στην Κώμη με όλους αυτούς τους υπέροχους πρωταγωνιστές σας.

Παρά την έρευνα που χρειάστηκε να κάνω, δεν θα μπορούσα να μπω στο πετσί των ανθρώπων εκείνων: μας χωρίζουν μεν μια χούφτα δεκαετίες όλες κι όλες, αλλά η ζωή τους από τη ζωή μας απέχουν πολύ περισσότερο. Ήταν πολύ πιο δύσκολα τα πράγματα — πάντα το χθες (χωρίς καμία εξαίρεση) είναι πιο δύσκολο από το σήμερα. Είχαν πολλά στο κεφάλι τους τότε, και όλα αφορούσαν την επιβίωσή τους. Και μάλιστα την επιβίωσή τους σε ένα περιβάλλον που δεν μπορούσαν να το δουν σε προοπτική. Όμως τα κατάφερναν, γιατί αυτή είναι η «κοινή ανθρώπινη μοίρα»: να τα καταφέρνουμε, να κερδίζουμε, να περπατάμε μπροστά. Είναι αναπόφευκτο, και φυσικά είναι πανέμορφο.

Λίγο πριν τη μέση του βιβλίου το μυθιστόρημά σας μπαίνει σε μια ενδιαφέρουσα ιστορική τροχιά. Η ιστορία τρέχει κι ένας πόλεμος που ξεσπά στην Ευρώπη ανατρέπει τα πάντα. Πόσο θα επηρεάσει τη ζωή του Καλλίνικου, της Σπίθας και της Μαύρης;

Θα τους επηρεάσει απολύτως. Και όλους μαζί, και τον καθένα ξεχωριστά – όπως θα επηρεάσει και όλο τον κόσμο βέβαια. Αυτοί οι τρεις είναι η Ελλάδα, μια νέα χώρα που από τη στιγμή της γέννησής της πολεμά και δε βρίσκει χρόνο να κάτσει να ξεκουραστεί και να στοχαστεί. Ο πόλεμος φυσικά ξεγεννά την Ιστορία, και μπορεί στα καλά του μέχρι και να διπλασιάσει την έκταση μιας χώρας (όπως συνέβη στην περίπτωση της Ελλάδας), αλλά με μεγάλο τίμημα για κάθε άνθρωπο ξεχωριστά. Η συνολική εικόνα ωφελείται, όμως οι άνθρωποι μέχρι τότε μπορούμε μόνο να κλαίμε. Ή, όπως ο Καλλίνικος, να ελπίζουμε και να ονειρευόμαστε ταυτόχρονα. Σημασία βέβαια έχει να μην το βάζει κανείς κάτω – να συνεχίζει.

Ο πόλεμος θα σκιάσει τα πάντα. Ο Καλλίνικος θα κληθεί να υπηρετήσει την πατρίδα και η οσμή του θανάτου θα επισκιάσει τη σκέψη του. Άραγε η Ξωθιά που ζούσε πάντα μεταξύ πραγματικότητας και ονείρου θα συνεχίζει να στέκεται στο πλευρό του;

Ναι, ασφαλώς. Την κουβαλά μαζί, και ζει διαρκώς κάπου εκεί δίπλα του: στα καζάνια του φαγητού που ετοιμάζει για τους φαντάρους, στα πεδία που απλώνονται μπροστά του, στον δρόμο για τις ξένες πόλεις που «πρέπει» να κατακτηθούν. Παντού. Νομίζω πως τα βράδια, όταν θα έπεφτε στο αχυρόστρωμά του για να ξεκουραστεί, η Ξωθιά θα έσκυβε από πάνω του και θα του χάιδευε τα μαλλιά. Και θα τον νανούριζε. Γιατί ο Καλλίνικος δεν παύει ποτέ να είναι παιδί.

Το πρώτο μισό του 20ού αιώνα είναι μια έντονη ιστορική περίοδος που έχει εμπνεύσει πολλούς συγγραφείς. Τι είναι αυτό που έκανε εσάς να τοποθετήσετε τους ήρωές σας μέσα σ' αυτήν;

Όπως το λέτε: ήθελα και εγώ να ρίξω μια πιο ουσιαστική ματιά στην πολεμική περίοδο της Ελλάδας, αυτήν που την έκανε ό,τι είναι σήμερα. Ξαναλέω πως είναι αδύνατον να μπούμε στο πετσί των ανθρώπων τού τότε, αλλά πόσο σπουδαίοι ήταν όλοι αυτοί αν το καλοσκεφτείς...

Η ζωή δεν ήταν εύκολη για τον ήρωά σας. Από μικρός γνώρισε την απόρριψη. Αναγκάστηκε να δουλέψει και να πολεμήσει για την επιβίωσή του. Είναι όμως και ένας άνθρωπος που δεν σταμάτησε ποτέ να κυνηγά την ευτυχία. Είναι ένα μήνυμα αυτό που θέλετε να περάσετε στους αναγνώστες σας;
Το βιβλίο μου είναι ένα σκέτο βιβλίο, δεν έχει μηνύματα. Ίσως να έχει «παραδείγματα». Όμως ο Καλλίνικος είναι ένα καλό παιδί, ένας καλός νεαρός άντρας – και ένας καλός ενήλικας, καθώς τον βλέπουμε μέχρι που μεγαλώνει αρκετά – και μου αρέσει η ιδέα ότι, με κάποιον τρόπο, υπήρξε. Ότι υπήρξε πράγματι. Και ότι έφτασε ένας καιρός που, απλώς, διηγούνταν ιστορίες. Αντί, δηλαδή, να φτιάχνει την Ιστορία μόνος του, θέλοντας και μη. Όμως κυρίως ήθελε να κάνει το καλό και να ξαποσταίνει μαζί με τους ανθρώπους του, χώνοντας το χέρι του στη ζεστή γούνα ενός σκύλου. Αυτό δεν θέλουμε όλοι;

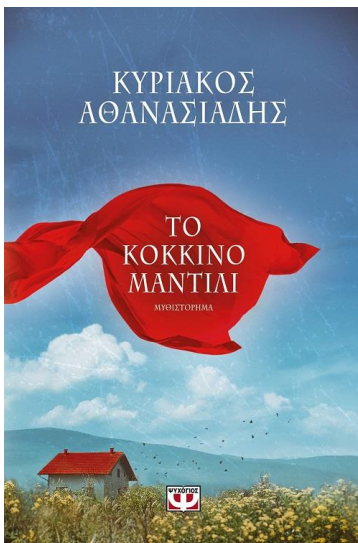
Και μιας και μιλάμε για ευτυχία δώστε μας τον ορισμό της λέξης μέσα από τη σκέψη και τη λογική του πρωταγωνιστή σας. Τι είναι ευτυχία για τον Καλλίνικο;

Ευτυχία είναι που είσαι εδώ. Ευτυχία είναι η παρουσία. Και ίσως η σκέψη πως θα είσαι και αύριο εδώ, και θα σηκωθείς να πιεις καφέ. Και δεν θα τον πιεις μόνος. Αυτός ο «άλλος» που πίνει καφέ δίπλα σου είναι η ευτυχία.

Ας κλείσουμε αυτήν την ενδιαφέρουσα συνέντευξη με την Άδα. Την κόρη του Καλλίνικου που θα κρατήσει από τον πατέρα της ένα κόκκινο μαντίλι που έγινε και τίτλος του βιβλίου σας...

Η Άδα, με τις δικές της ιστορίες, τη δουλειά της, τις δεξιότητές της, την επιχείρησή της, τους έρωτές της, θα μας απασχολήσει στην αυτοτελή συνέχεια του βιβλίου σε δυο χρόνια. Θα είναι ένα εντελώς διαφορετικό μυθιστόρημα (άλλη εποχή, άλλος τόπος: η Αθήνα τού '60 και τού '70), αλλά από τώρα ο κόσμος της με κάνει και τον ονειρεύομαι. Ελπίζω να ικανοποιήσει τους αναγνώστες, τους οποίους ευχαριστώ για την όση προσοχή και αγάπη επιφύλαξαν ή πρόκειται να επιφυλάξουν στον Καλλίνικο.

Όπως ευχαριστώ πολύ και εσάς για τις πανέμορφες ερωτήσεις σας, και για τον τρόπο που διαβάσατε το «Κόκκινο μαντίλι». Είμαι ευγνώμων.

Λίγα λόγια για το βιβλίο

Ο Καλλίνικος, ένα αγόρι γεμάτο περιέργεια για τα πάντα, γεννιέται στο έμπα του προηγούμενου αιώνα, το 1900, στους Αγίους Πάντοτε, κάπου κοντά στην Κώμη, ψηλά στο βουνό, σε μια περιοχή παλιά, χορτασμένη ιστορία και μυστικά. Θα μεγαλώσει δύσκολα, δουλεύοντας από τα πέντε του χρόνια για να στηρίξει το σπιτικό του. Μέχρι που το σπιτικό του το ίδιο, στο πρόσωπο μιας σκληρόκαρδης μητριάς, θα τον αναγκάσει να φύγει...

Μπακαλόγατος πια, υιοθετημένος από δυο θεόρατους μπακάληδες, δυο πραγματικούς αγίους που θα τον λατρέψουν, θα δει τα χρόνια να περνούν με πολλή δουλειά και πολλή αγάπη, με ράφιμο, κέντημα και μαγειρική... και με λίγη μαγεία. Κι αν δεν κατάφερε ποτέ του να μάθει γράμματα, τουλάχιστον θα ερωτευτεί.

Όμως οι καιροί είναι παράξενοι, άγριοι, και θέλουν τον Καλλίνικο κοντά τους. Γιατί πρέπει να γίνουν πολλά πέρα στη Μακεδονία, στον μεγάλο αγώνα του έθνους, κι άλλα τόσα ακόμη πιο μακριά, στη Σμύρνη — κι ακόμα, ακόμα πιο βαθιά σ' εκείνα τα αρχαία χώματα της Ανατολής. Και το αγόρι, ντυμένο μια στολή που δεν του ταιριάζει, θα πάει εκεί, ίσια στο κόκκινο μάτι όλων των πολέμων.

Μα η καρδιά του πάντα θα χτυπά για την Κώμη. Και για τη Λέλα — τη Λέλα του.

Ένα ταξίδι στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, πέρα για πέρα αληθινό.

Κι ας πρωταγωνιστεί, κοντά στον Καλλίνικο, στη Λέλα και σε όλους τους άλλους, μια νεράιδα με το μαντίλι της.

Βιογραφικό

Ο **Κυριάκος Αθανασιάδης** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1963. Έχει εκδώσει περί τα τριάντα βιβλία. Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί επίσης το μυθιστόρημά του **ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΣ**, καθώς και το βιβλίο του **ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΠΩΣ ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΜΕ ΣΕ 50 ΚΑΝΟΝΕΣ**. Από το 2017 ζει στην Πράγα. Είναι συνιδρυτής του πολιτιστικού-πολιτικού ιστότοπου και διαδικτυακού ραδιοφώνου Amagi.

